

7 Νοεμβρίου 1985

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 140 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

[ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Πρ., ΜΑΛΑΧΤΟΣ, ΣΑΒΒΙΔΗΣ,
ΛΩΡΗΣ, ΣΤΥΛΙΑΝΙΔΗΣ, ΠΙΚΗΣ, ΚΟΥΡΡΗΣ, Δικασταί].

ΜΕΤΑΞΥ: ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αιτητή,

και

ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση,

(Αναφορά Αρ. 10/85).

5 Σύνταγματικόν Δίκαιο—Σύνταγμα, Άρθρα 46, 47(γ), 48
(α), 49(α), 54, 58.1, 61 και 179—Πρόεδρος Δημοκρατί-
ας—Πεδίον αρμοδιοτήτων βάσει του Άρθρου 46 του
Συντάγματος και του Δικαίου της Ανάγκης—Ο καθορι-
σμός των Υπουργείων πλην εκείνων που κατονομάζονται
ρητά στο Σύνταγμα και του Υπουργείου Παιδείας που δη-
μιουργήθηκε δυνάμει του Δικαίου της Ανάγκης με τον
Νόμο 12/65, ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του
10 Προέδρου της Δημοκρατίας—Ο αριθμός των Υπουργών
και ο αριθμός των Υπουργείων δεν δύναται να υπερβαί-
νει τα δέκα—Το Υπουργείο Παιδείας όμως που δημι-
ουργήθηκε δυνάμει του Δικαίου της Ανάγκης δεν είναι
ένα από τα δέκα αυτά Υπουργεία.

15 Δίκαιο της Ανάγκης—Εκτελεστική Εξουσία—Πρόεδρος της
Δημοκρατίας—Σύνταγμα Άρθρο 46—Εφ' όσον ο Αντι-
πρόεδρος δεν μετέχει στην Κυβέρνηση το Δίκαιο της
Ανάγκης δικαιολογεί τη διασφάλιση της εκτελεστικής
εξουσίας μόνο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

20 Στις 26 Ιουλίου 1985 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
καταχώρησε, δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγμα-
τος, την παρούσα Αναφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο
για Γνωμάτευση «κατά πόσον ο περί του Υπουργικού
Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985*
25 βρίσκεται σε αντίθεση ή είναι ασύμφωνος με τις διατά-
ξεις των Άρθρων 46, 47, 48, 54, 58, 61 και 179 του
Συντάγματος».

ΑΠΟΦΑΣΙΣΘΗΚΕ: (1) Από την ερμηνεία του Άρθρου

* Ολόκληρο το κείμενο του υπό κρίση νόμου δημοσιεύεται στη
σελ. 2805.

** An English translation of this decision appears at pp. 2806-
2810 post.

46 μαζί με τα άρθρα 47(γ), 48(α), 49(α) και 58(1) του Συντάγματος προκύπτει ότι οι Υπουργοί και τα Υπουργεία της Κυβερνήσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι δέκα και ότι δεν παρέχεται από τα εν λόγω Άρθρα εξουσία για διορισμό πέραν των δέκα Υπουργών ή για δημιουργία πέραν των δέκα Υπουργείων. 5

(2) Το Υπουργείο Παιδείας, που έχει συσταθεί δυνάμει του «Δικαίου της Ανάγκης» δεν είναι από τα προβλεπόμενα κατά τα πιο πάνω δέκα Υπουργεία. 10

(3) Εφ' όσον ο Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας δεν μετέχει στην Κυβέρνηση η εκτελεστική εξουσία διασφαλίζεται δυνάμει του Άρθρου 46 του Συντάγματος και του Δικαίου της Ανάγκης μόνο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Εκτός από τα Υπουργεία Εξωτερικών, Αμύνης και Οικονομικών, που μνημονεύονται ρητά στο Άρθρο 46 και το Υπουργείο Παιδείας, τα υπόλοιπα επτά Υπουργεία καθορίζονται αποκλειστικά από τον Πρόεδρο δυνάμει του Άρθρου 46. 15
20

(4) Επομένως ο υπό κρίση νόμος που καθορίζει τα εν λόγω υπόλοιπα επτά Υπουργεία αντιβαίνει προς τα Άρθρα 46 και 61 του Συντάγματος και κατ' επέκταση προς το Άρθρο 179 του Συντάγματος.

Γνωμάτευση ως ανωτέρω. 25

Αναφορά.

Αναφορά από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στο Ανώτατο Δικαστήριο για γνωμάτευση κατά πόσον ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985 βρίσκεται σε αντίθεση ή είναι ασύμφωνος με τις διατάξεις των Άρθρων 46, 47, 48, 54, 58, 61 και 179 του Συντάγματος. 30

Α. Λουκαΐδης, Βοηθός Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας και Ν. Χαραλάμπους, Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας, δια τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. 35

Φ. Κληρίδης, Μ. Παπαπέτρου και Χρ. Κληρίδης, δια την Βουλή των Αντιπροσώπων.

Cur. adv. vult.

5 ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ Πρ. ανέγνωσε την γνωμάτευση του Δικαστηρίου: Στις 26 Ιουλίου 1985 ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας καταχώρησε, δυνάμει του Άρθρου 140 του Συντάγματος, την παρούσα Αναφορά στο Ανώτατο Δικαστήριο για Γνωμάτευση «κατά πόσον ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985 βρίσκεται σε αντίθεση ή είναι ασύμφωνος με τις διατάξεις των Άρθρων 46, 47, 48, 54, 58, 61 και 179 του Συντάγματος».

10 Ο εν λόγω Νόμος ψηφίστηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων στις 20 Ιουνίου 1985.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας, στις 5 Ιουλίου 1985, τον ανέπεμψε στη Βουλή των Αντιπροσώπων για επανεξέταση, δυνάμει του Άρθρου 51 του Συντάγματος.

15 Στις 11 Ιουλίου 1985 η Βουλή των Αντιπροσώπων αποφάσισε να εμμένει στη θέσπιση του Νόμου (το κείμενο του Νόμου επισυνάπτεται).

20 Στις 12 Ιουλίου 1985 η Βουλή των Αντιπροσώπων κοινοποίησε την απόφασή της στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, ο οποίος, πριν εκδόσει τον Νόμο δυνάμει του Άρθρου 52 του Συντάγματος, καταχώρησε την παρούσα Αναφορά.

Το Ανώτατο Δικαστήριο, στις 16 και 17 Σεπτεμβρίου 1985, άκουσε, μέσω των συνηγόρων τους, τις απόψεις του Προέδρου της Δημοκρατίας και της Βουλής των Αντιπροσώπων, σύμφωνα με το Άρθρο 140.2 του Συντάγματος.

25 Το Ανώτατο Δικαστήριο ερεύνησε το θέμα που τέθηκε υπό την κρίση του και η ομόφωνη Γνωμάτευσή του είναι η ακόλουθη:

30 (1) Από την ερμηνεία του Άρθρου 46 στο σύνολό του και μαζί με τα Άρθρα 47(γ), 48(α), 49(α) και 58.1 του Συντάγματος προκύπτει ότι οι Υπουργοί και τα Υπουργεία της Κυβερνήσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας είναι δέκα και ότι δεν παρέχεται από τα εν λόγω Άρθρα εξουσία για διορισμό πέραν των δέκα Υπουργών ή για δημιουργία πέραν των δέκα Υπουργείων.

35 (2) Το Υπουργείο Παιδείας δεν είναι ένα από τα δέκα Υπουργεία τα οποία προβλέπονται από το Άρθρο 46 του Συντάγματος, διότι έχει συσταθεί, δυνάμει του «Δικαίου της Ανάγκης», με το άρθρο 5(1) του «περί Μεταβιβάσεως

της Ασκήσεως των Αρμοδιοτήτων της Ελληνικής Κοινοτικής Συνελεύσεως και περί Υπουργείου Παιδείας Νόμου» του 1965 (Νόμος 12/65) και έχει τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στα άρθρα 3, 4 και 5 του Νόμου 12/65. Ο δε Υπουργός Παιδείας διορίζεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας βάσει του άρθρου 6(1) του Νόμου 12/65 και ασκεί τις εξουσίες του βάσει του άρθρου 6(2) του ίδιου Νόμου. 5

(3) Εφόσον Αντιπρόεδρος της Δημοκρατίας δεν μετέχει στην Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας η εκτελεστική εξουσία διασφαλίζεται, δυνάμει του Άρθρου 46 του Συντάγματος και του «Δικαίου της Ανάγκης», μόνο από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Εκτός από το Υπουργείο των Εξωτερικών, το Υπουργείο Αμύνης και το Υπουργείο των Οικονομικών, τα οποία κατονομάζονται ρητώς στο Άρθρο 46 του Συντάγματος, και εκτός από το Υπουργείο Παιδείας, το οποίο έχει συσταθεί δυνάμει του Νόμου 12/65, τα υπόλοιπα επτά από τα δέκα Υπουργεία τα οποία προβλέπονται από το Άρθρο 46 του Συντάγματος καθορίζονται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας κατά την άσκηση της αποκλειστικής του αρμοδιότητας δυνάμει του Άρθρου 46 του Συντάγματος. 10 15 20

(4) Ο υπό κρίση Νόμος καθορίζει, εκτός από τα τρία Υπουργεία τα οποία κατονομάζονται ρητώς στο Άρθρο 46 και το Υπουργείο Παιδείας που έχει συσταθεί με το Νόμο 12/65, και άλλα επτά Υπουργεία και κατ' αυτό τον τρόπο η Βουλή των Αντιπροσώπων έχει επέμβει σε θέμα το οποίο εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα του Προέδρου της Δημοκρατίας δυνάμει του Άρθρου 46 του Συντάγματος και γι' αυτό εκφεύγει της αρμοδιότητας της Βουλής των Αντιπροσώπων δυνάμει του Άρθρου 61 του Συντάγματος. 25 30

(5) Ως εκ τούτου ο υπό κρίση Νόμος, ο οποίος έχει θεσπιστεί, και πρέπει να κριθεί, ως ενιαία νομοθετική διάταξη, ευρίσκεται σε αντίθεση και είναι ασύμφωνος προς τα Άρθρα 46 και 61 του Συντάγματος και είναι ολόκληρος αντισυνταγματικός ως αντίθετος και ασύμφωνος και προς το Άρθρο 179 του Συντάγματος. 35

Η παρούσα Γνωμάτευση κοινοποιείται, σύμφωνα με το Άρθρο 140.2 του Συντάγματος, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Γνωμάτευση ως ανωτέρω. 40

ΝΟΜΟΣ ΠΡΟΝΟΩΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩΝ

Η Βουλή των Αντιπροσώπων ψηφίζει ως ακολούθως:-

- 5 1. Ο παρών Νόμος θα αναφέρεται ως ο περί του Υπουργικού Συμβουλίου και των Υπουργείων Νόμος του 1985.
2. (1) Τα εν τη Δημοκρατία νομίμως λειτουργούντα Υπουργεία είναι τα ακόλουθα:
- 10 (α) Υπουργείον Αμύνης
- (β) Υπουργείον Γεωργίας και Φυσικών Πόρων
- (γ) Υπουργείον Δικαιοσύνης
- (δ) Υπουργείον Εμπορίου και Βιομηχανίας
- 15 (ε) Υπουργείον Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- (στ) Υπουργείον Εσωτερικών
- (ζ) Υπουργείον Εξωτερικών
- (η) Υπουργείον Οικονομικών
- 20 (θ) Υπουργείον Παιδείας
- (ι) Υπουργείον Συγκοινωνιών και Εργων
- (ια) Υπουργείον Υγείας
- (2) Εκάστου Υπουργείου προϊστάται εἰς Υπουργός.

Συνοπτικός
τίτλος

Καθορισμός
αριθμοῦ
Υπουργείων.
κλπ.

This is an English translation of the text of the opinion in Greek reported at pp. 2801-2805 ante.

1985 November 7

IN THE MATTER OF ARTICLE 140
OF THE CONSTITUTION

[TRIANTAFYLIDIS, P., MALACHTOS, SAVVIDES, LORIS,
STYLIANTIDES, PIKIS, KOURRIS, JJ.]

THE PRESIDENT OF THE REPUBLIC,

Applicant,

v.

THE HOUSE OF REPRESENTATIVES,

Respondent.

(Reference No. 10/85).

Constitutional Law—Constitution, Articles 46, 47, 48(a), 49(a), 54, 58.1, 61 and 179—President of the Republic—Ambit of his powers by virtue of Article 46 and the Law of Necessity—The Ministers and Ministries of the Republic are ten—The Ministry of Education set up by virtue of the Law of Necessity (Law 12/65) is not one of the said ten Ministries—Apart from the Ministries specifically named in the Constitution and the Ministry of Education set up as aforesaid, the remaining seven Ministries are specified by the President in the exercise of his exclusive competence under Article 46. 5 10

Law of Necessity—Executive Power—President of the Republic—Constitution, Article 46—Since a Vice-President does not take part in the Government, the executive power is ensured by virtue of Article 46 and the Law of Necessity only by the President of the Republic. 15

On the 26th July 1985 the President of the Republic referred, under Article 140 of the Constitution, to the Supreme Court for its Opinion the question of whether the Council of Ministries Law, 1985*, is repugnant to or 20

* The text (translation) of the sub judge law is published at 2810 post.

inconsistent with, the provisions of Articles 46, 47, 48, 54, 58, 61 and 179 of the Constitution.

5 *Held:* (1) From the construction of Article 46 as a whole as well as together with Articles 47(c) 48(a), 49(a) and 58.1 of the Constitution it is derived that the Ministers and Ministries of the Government of the Republic are ten and that the said Articles do not confer power to appoint more than ten Ministers or create more than ten Ministries.

10 (2) *The Ministry of Education created by virtue of the Law of Necessity by Law 12/65 is not one of the said ten Ministries.*

15 (3) Since a Vice-President of the Republic does not take part in the Government the executive power is ensured by virtue of Article 46 and the "Law of Necessity" only by the President of the Republic. Apart the Ministries of Foreign Affairs, Defence and Finance, which are expressly mentioned in Article 46 and the Ministry of Education created as aforesaid the remaining seven Ministries are specified by the President in the exercise of his exclusive competence under Art. 46.

20 (4) Consequently the sub judice Law which specifies the said remaining seven Ministries is inconsistent with Articles 46 and 61 and consequently with Article 179 of the Constitution.

Opinion accordingly.

Reference.

30 Reference by the President of the Republic for the opinion of the Supreme Court whether the provisions of the Council of Ministers and Ministries Law, 1985 is repugnant to or inconsistent with the provisions of Articles 46, 47, 48, 54, 58, 61 and 179 of the Constitution.

35 *L. Loucaides*, Deputy Attorney-General of the Republic with *N. Charalambous*, Senior Counsel of the Republic, for the President of the Republic.

*Ph. Clerides with M. Papapetrou and Chr. Clerides,
for the House of Representatives.*

Cur. adv. vult.

TRIANTAFYLLIDES P. read the following opinion of the Court: On the 26th July 1985 the President of the Republic referred, under Article 140 of the Constitution, to the Supreme Court for its Opinion the question of whether the Council of Ministers and Ministries Law, 1985, is repugnant to, or inconsistent with, the provisions of Articles 46, 47, 48, 54, 58, 61 and 179 of the Constitution.

The said Law was enacted by the House of Representatives on the 20th June 1985.

The President of the Republic, on the 5th July 1985, returned it to the House of Representatives for reconsideration under Article 51 of the Constitution.

On the 11th July 1985 the House of Representatives decided to persist in the enactment of the Law (the text of the Law is attached hereto).

On the 12th July 1985 the House of Representatives notified its decision to the President of the Republic, who, before promulgating the Law under Article 52 of the Constitution, filed the present Reference.

The Supreme Court, on the 16th and 17th September 1985, heard, through their counsel, arguments on behalf of the President of the Republic and of the House of Representatives, in accordance with Article 140.2 of the Constitution.

The Supreme Court considered the matter referred to it and its unanimous Opinion is the following:

- (1) From the construction of Article 46 as a whole, as well as together with Articles 47(c), 48(a), 49(a) and 58.1 of the Constitution, it is derived that the Ministers and the Ministries of the Government of the Republic of Cyprus are ten and that the said Articles do not confer power to appoint more than ten Ministers or to create more than ten Ministries.

- 5 (2) The Ministry of Education is not one of the ten
Ministries which are envisaged by Article 46 of the
Constitution as it has been set up, by virtue of
the "Law of Necessity", by means of section 5(1)
of the "Competence of the Greek Communal Cham-
ber (Transfer of Exercise) and Ministry of Educa-
tion Law" 1965 (Law 12/65) and is vested with
the competence provided for by sections 3, 4 and 5
of Law 12/65. The Minister of Education is ap-
10 pointed by the President of the Republic on the
strength of section 6(1) of Law 12/65 and exercises
his powers by virtue of section 6(2) of the same
Law.
- 15 (3) Since a Vice-President of the Republic does not
take part in the Government of the Republic of
Cyprus the executive power is ensured, by virtue of
Article 46 of the Constitution and the "Law of Ne-
cessity", only by the President of the Republic.
20 Apart from the Ministry of Foreign Affairs, the
Ministry of Defence and the Ministry of Finance,
which are expressly named in Article 46 of the
Constitution, and apart from the Ministry of Edu-
cation, which has been set up by Law 12/65, the
remaining seven out of the ten Ministries which
25 are envisaged by Article 46 of the Constitution are
specified by the President of the Republic in the
exercise of his exclusive competence under Arti-
cle 46 of the Constitution.
- 30 (4) The sub judge Law specifies, apart from the three
Ministries which are expressly named in Article 46
of the Constitution and the Ministry of Education
which has been set up by Law 12/65, another seven
Ministries and by doing so the House of Represen-
tatives has interfered in a matter which comes
35 within the exclusive competence of the President of
the Republic under Article 46 of the Constitution
and which, therefore, is outside the competence of
the House of Representatives under Article 61 of
the Constitution.
- 40 (5) Consequently the sub judge Law, which has been
enacted, and must be regarded, as an integral le-

gislative entity, is repugnant to, and inconsistent with, Articles 46 and 61 of the Constitution and it is as a whole unconstitutional as being repugnant to, and inconsistent with, Article 179 of the Constitution, too.

5

The present Opinion is notified, in accordance with Article 140.2 of the Constitution, to the President of the Republic and to the House of Representatives.

Opinion as above.

A LAW PROVIDING FOR THE COUNCIL OF MINISTERS AND THE MINISTRIES 10

Short title

The House of Representatives enacts as follows:-

1. The present Law may be cited as the Council of Ministers and the Ministries Law, 1985. 15

Total number of Ministries etc.

2(1) The Ministries of the Republic which can legally exist are the following:-

- a. The Ministry of Defence
- b. The Ministry of Agriculture and Natural Resources 20
- c. The Ministry of Justice
- d. The Ministry of Commerce and Industry
- e. The Ministry of Labour and Social Insurance 25
- f. The Ministry of Interior
- g. The Ministry of Foreign Affairs
- h. The Ministry of Finance
- i. The Ministry of Education 30
- j. The Ministry of Communications and Works
- k. The Ministry of Health.

2. Each Ministry is headed by one Minister.